

Švietimo kokybės užtikrinimo 2012 m. apžvalga Ignalinos rajono savivaldybėje

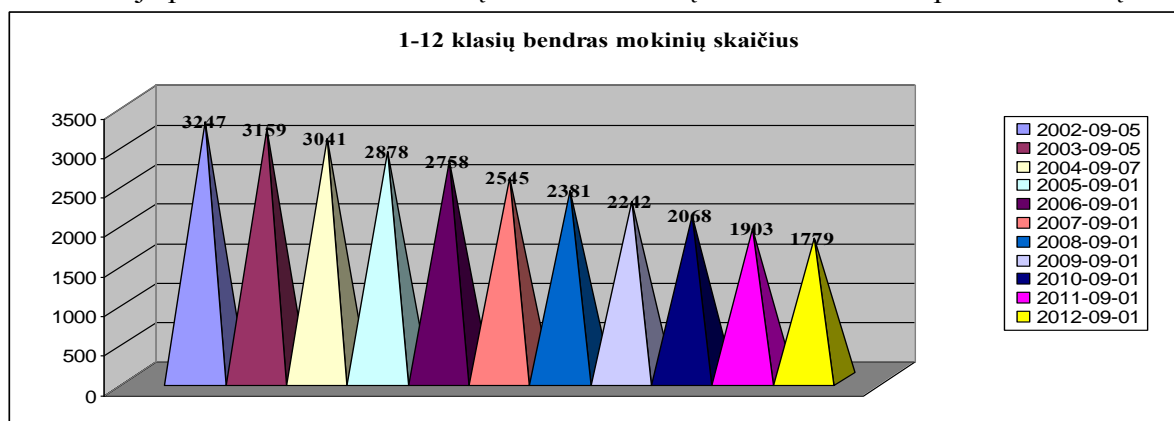
Ignalinos rajono savivaldybės 2011–2018 metų strateginiame plėtros plane švietimui keliamas strateginis tikslas – plėtoti subalansuotą švietimo sistemą. Šiam tikslui pasiekti savivaldybė kėlė uždavinius optimizuoti mokyklų tinklą, gerinti švietimo prieinamumą ir kokybę, skatinti mokytojų profesinį tobulėjimą, vadovų vadybinių kompetencijų plėtrą ir kt. Siekdami užtikrinti švietimo kokybę, savivaldybės Švietimo, kultūros ir sporto skyriaus specialistai vykdė mokyklų veiklos priežiūrą, jas konsultavo, atliko švietimo būklės stebėseną pagal rodiklius, patvirtintus savivaldybės administracijos direktoriaus 2013 04 16 įsakymu Nr. V2-237. Specialistų nuomone, daugiausiai įtakos ugdymo kokybei užtikrinti turi brandos egzaminų rezultatų ir pagrindinio ugdymo pasiekimų rezultatų stebėseną, mokyklų veiklos įsivertinimas, mokyklų veiklos priežiūra, mokyklų vadovų ir mokytojų kvalifikacijos tobulinimas.

Švietimo stebėseną rajone vykdoma kasmet nuo 2006 m. Šiais metais buvo atnaujintas švietimo stebėsenos rodiklių sąrašas: atsisakyta kai kurių ankstesnių rodiklių (pvz., nebeskaiciuojama mokyklų, turinčių internetą, dalis, nes internetas jau seniai pasiekė visas rajono mokyklas) ir papildyta naujais. Švietimo stebėsenos rodikliai suskirstyti į 6 pagrindines sritis. Tai švietimo konteksto rodikliai, švietimo materialinio aprūpinimo rodikliai, darbuotojus apibūdinantys rodikliai, ugdymo organizavimą ir paslaugas apibūdinantys rodikliai, dalyvavimo švietimo procese rodikliai bei švietimo rezultatų, poveikio ir pasekmių rodikliai.

Aptardami išanalizuotus duomenis, norime parodyti rodiklių paskirtį ir jų svarbumą vertinant švietimo būklę. Skaičiuojant rodiklius, labai svarbu, iš kur gaunami duomenys, nes skirtingi šaltiniai juos gali skaičiuoti pagal kitokias metodikas, todėl švietimo stebėsenos rodiklių sąrašė nurodomas duomenų šaltinis bei trumpai aprašoma, kaip skaičiuojamas duomuo, nurodoma ir duomens paėmimo data.

Pagal **švietimo konteksto rodiklius** sprendžiama apie išorines sąlygas, turinčias įtakos švietimui savivaldybėje, t.y. demografinę, sociokultūrinę padėtį joje ir kt. Šie rodikliai apibūdina gyventojų skaičiaus pokytį, įvairaus amžiaus vaikų grupes, gimstamumą. Išanalizavus kelerių metų duomenis, paaiškėjo, kad gyventojų skaičius savivaldybėje ryškiai mažėja: 2006 m. buvo 21110 gyventojai, o 2012 m. jau tik 18043. 0-14 m. vaikų skaičius 2006 m. buvo 3112, o 2012 m. - jau 2124. Pagal Lietuvos statistikos departamento duomenis, tarp 0 – 14 m. amžiaus vaikų 2012 m. pradžioje rajone daugiausia buvo keturiolikmečių, mažiausia – penkiamėčių. Pagal seniūnijų pateiktus duomenis, per 2012 m. rajone gimė 96 vaikai (Civilinės metrikacijos skyriaus duomenimis, per 2012 m. padaryta 116 įrašų apie gimimą). Vaikų struktūra pagal amžių rodo ugdymo poreikį ir padeda prognozuoti, kokių programų ir kiek lėšų kuriais metais reikės. Deja, surinkti duomenys ir esamos tendencijos rodo, kad gyventojų ir mokinių skaičiaus prognozės artimiausiems penkeriems metams yra pesimistinės, t.y. kai kurios mokyklos taps problemiškomis ir teks parengti siūlymus dėl jų reorganizavimo ar vidaus struktūros pertvarkos. Todėl siūlome mokykloms susirinkti informaciją apie esamą kiekvienos amžiaus grupės mokinių skaičių ir perspektyvas, atlikti lyginamąją analizę, numatyti ar patikslinti konkrečios mokyklos viziją bei informuoti mokyklos bendruomenę.

Lentelėje pavaizduotas 1-12 klasių bendro mokinių skaičiaus kitimas per dešimtmetį:

2012 m. rugsėjo 3 d. duomenimis, apie 19 proc. nuo visų mokinių sudarė mokiniai, turintys specialiųjų poreikių. Be specialiųjų poreikių mokinių, dar buvo mokinių, turinčių mokymosi sunkumų, kuriems irgi reikalinga specialioji pedagoginė ir psichologinė pagalba. Taigi, specialiųjų poreikių turinčių mokinių dalis savivaldybės mokyklose nuo 2006 m. kinta mažai. Jiems yra atviros visos savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklos, kuriose mokyklų vadovai ir mokytojai teikia išskirtinį dėmesį mokinių specialiesiems ugdymosi poreikiams, sudaro pozityvią atmosferą jų atžvilgiu: ugdymo turinys pritaikomas vaikų reikmėms ir formuojamas atsižvelgiant į jų gebėjimus ir interesus, teikiama įvairi papildoma pagalba, garantuojanti kokybišką ugdymą, mokytojai paruošti dirbti su specialiųjų poreikių turinčiais mokiniais. Manome, kad vaikai ir jaunuoliai, turintys specialiųjų poreikių, tokiomis sąlygomis gali pasiekti didžiausią ugdymosi pažangą ir socialinę integraciją. Išanalizavę švietimo konteksto rodiklius, darome išvadą, kad savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų teikiamų programų įvairovė užtikrina tinkamą švietimo prieinamumą skirtingų poreikių ir galimybių mokiniams.

Nemokamai maitinamų mokinių dalis rodo paramos socialinės rizikos šeimoms mastą bei šių šeimų skaičiaus kaitą, taip pat netiesiogiai rodo, kokios sąlygos sudaromos socialinės rizikos šeimų vaikams pasinaudoti teise mokytis ir įgyti išsilavinimą. Nemokamai maitinamų mokinių ir skaičius, ir dalis, lyginant su ankstesniais metais, savivaldybės mokyklose padidėjo – 2012 m. jų buvo 51,4%. Mažiausia tokių vaikų dalis stebimu laikotarpiu buvo 2007 m. (31,7%), didžiausia – 2008 m. (54,1%).

Švietimo materialinio aprūpinimo rodikliai skirti parodyti, kiek švietimui skiriama lėšų, kadangi materialiniai mokyklos ištekliai sudaro sąlygas teikti kokybiškas ugdymo paslaugas. 2012 m. savivaldybės bendrojo ugdymo mokykloms skirtos lėšos (iš viso) sudarė 14,859.300 Lt, iš jų mokinio krepšelio lėšos – 9.812.071 Lt, savivaldybės asignavimai – 5.047.229 Lt. Materialinių išteklių pakankamumas, tinkamumas ir prieinamumas rajono savivaldybės ugdymo įstaigose vertintas, atsižvelgiant į per pastaruosius 15 metų bent už 1 mln. Lt įvykdytą renovaciją, į kabinetų įrengimą, salių įrengimą (sporto inventorių), bibliotekos aprūpinimą, mokomųjų priemonių įvairovę, kompiuterinę techniką ir programas. Bendrojo ugdymo mokyklos aprūpintos bendrojo ugdymo programoms įgyvendinti reikalinga mokymo įranga ir mokymo priemonėmis, sukurta tinkama edukacinė aplinka. Yra sukaupti technologijų, menų ir gamtos mokslų mokymo sričių mokymo priemonių ir įrangos komplektai, todėl mokyklos gerai pasirengusios technologijų, menų ir gamtos mokslų ugdymui. Kūno kultūros ugdymui pasirengusios visos mokyklos. Ryškus pokytis įvyko mokyklų renovacijoje: per paskutinius 15 m. rekonstruotų bent už 1 mln. Lt švietimo įstaigų dalis 2006 m. sudarė 20%, o 2012 m. – jau net 70%. Kompiuterių, naudojamų mokinių ugdymui, dalis nuolat auga – nuo 1,9 kompiuterio, tenkančio šimtui mokinių, 2000 m., iki 20,0 kompiuterių šimtui mokinių 2012 m. Praėjusių metų spalio mėn. rajono mokyklose iš viso buvo 492 kompiuteriai, iš jų 353 buvo naudojami mokinių ugdymui. Pamokų metu taip pat buvo naudojama 15 interaktyviųjų lentų ir 93 kompiuteriniai projektoriai. Klasių komplektų aprūpinimas interaktyviomis lentomis ir kompiuteriniais projektoriais – atitinkamai 16% (nuo 4% 2008 m.) ir 98% (2003 m. – 3%, 2008 m. – 28%). Šioje srityje mūsų rajonas – vienas pirmaujančių šalyje: 2011 m. spalio mėn. šalies vidurkis – 13 kompiuterių šimtui mokinių, tuo metu rajone – 19. Praėjusių metų pradžioje šalyje buvo tik 13 savivaldybių, kuriose visos švietimo įstaigos turi savo interneto svetaines; pas mus visos švietimo įstaigos jas turi jau nuo 2009 m.

Darbuotojus apibūdinantys rodikliai parodo, ar veiksmingai naudojamas mokytojų personalas; surinktų duomenų analizė padeda neprarasti geriausių mokytojų, apsispręsti, kokią politiką vykdyti nepakankamai kvalifikuotų ar perteklinių mokytojų atžvilgiu, nes mokytojų, turinčių tinkamą išsilavinimą, skaičiaus rodiklis rodo jų dalykinę ir profesinę kompetenciją ir yra viena svarbiausių sąlygų ugdymo kokybei užtikrinti. Duomenų analizė rodo, kad mūsų savivaldybėje tinkamą kvalifikaciją turinčių auklėtojų / mokytojų skaičius nuolat didėjo:

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Auklėtojų / mokytojų skaičius	331	332	336	289	283	291
Tinkamą kvalifikaciją	312	309	316	268	270	286

turinčių auklėtojų / mokytojų skaičius						
Tinkamą kvalifikaciją turinčių auklėtojų / mokytojų dalis	94,3 %	93,1 %	94,0 %	92,7 %	95,4 %	98,3 %

*Pastaba . Skaičiuojami ir dirbantys nepagrindinėse pareigose (antraeilininkai)

2012 m. spalio mėn. duomenimis, rajone mokytojų pareigas užėmė 185 mokytojai, visi jie turėjo tinkamą kvalifikaciją. Pedagogų bendrojo ugdymo ir neformaliojo švietimo mokyklose buvo 310, iš jų iki 25 m. amžiaus – 3, nuo 25 iki 60 m. – 288, nuo 60 iki 65 m. – 19. 45,5% pedagogų turėjo vyresniojo mokytojo (pedagogo), 25,5% – mokytojo (pedagogo) metodininko, 1% – mokytojo eksperto kvalifikacinę kategoriją.

Mokytojų pasiskirstymo pagal amžių skaičiai rodo, kad šio pasiskirstymo tendencija yra panaši kaip ir visoje respublikoje: šiuo metu pedagogais dirba daugiau vyresnio amžiaus žmonių, nei jaunų mokytojų:

Mokytojų pasiskirstymas pagal amžių	2012	
Bendrojo ugdymo ir neformaliojo švietimo m-lų mokytojų sk. spalio 1 d.	310	100%
Iš jų iki 25 m.	3	1,0%
Iš jų nuo 25 m. iki 58 m.	277	89,4%
Iš jų nuo 58 m.iki60 m.	11	3,5%
Iš jų nuo 60 m. iki 65 m.	19	6,1%
Iš jų 65 m. ir vyresni	-	0,0%

Pedagoginio personalo amžiaus kitimo tendencijų stebėjimas reikalingas siekiant prognozuoti pedagogų išėjimą į pensiją. Iš lentelės matome, kad mūsų mokyklose yra procentiškai nemažai pretendentų palikti mokyklas dėl amžiaus artimiausiais metais. Kadangi jaunų mokytojų į mokyklas ateina nedaug, todėl mokyklų vadovai, žinodami savo mokyklos situaciją, turėtų kadru paieška užsiimti iš anksto.

Išanalizavus kiekvienoje mokykloje dirbančių mokytojų specialistų dalį, pamokų dalį, kurią veda mokytojai specialistai, atestuotų mokytojų dalį, kvalifikacijos tobulinimo mastus, pasitvirtino teiginys, kad mokytojų dalykinė ir profesinė kompetencija, darbo stažas, motyvacija, mokymo ir vertinimo būdai daro įtaką mokinių pasiekimams.

Mokytojų pasiskirstymas pagal kvalifikacines kategorijas	2012	
Bendrojo ugdymo ir neformaliojo švietimo m-lų mokytojų sk. spalio 1 d.	310	100%
Iš jų neatestuotų skaičius	87	28,1%
Iš jų vyresniųjų mokytojų	141	45,5%
Iš jų mokytojų metodininkų	79	25,5%
Iš jų mokytojų ekspertų	3	1,0%

Optimizuojant savivaldybės ugdymo įstaigų tinklą, įvyko ir mokyklų vadovų kaita. Be to, į užtarnautą poilsį išėjo dalis atestuotų ir patyrusių vadovų, o juos pakeitė jauni ir neatestuoti direktoriai ir jų pavaduotojai.

Atestuotų visų rajono mokyklų direktorių ir jų pavaduotojų dalis (%)

	2010-10-01	2011-10-01	2012-10-01
Mokyklų direktorių ir pavaduotojų skaičius	27	25	24
Atestuotų mokyklų direktorių ir pavaduotojų skaičius	18	18	13
Atestuotų mokyklų direktorių ir pavaduotojų dalis	66,7 %	72,0 %	54,2%

Ugdymo organizavimą ir paslaugas apibūdinantys rodikliai. Mokyklų pasiekiamumo problema mūsų rajone yra gana aktuali, nes rajono teritorija yra gana didelė, o mokyklų tinklas yra optimizuotas. Tačiau mūsų surinkti duomenys rodo, kad mokinių vežiojimas yra tinkamai organizuojamas: svarbu ne tik atvežti vaikus į mokyklą ir parvežti į namus, bet dar svarbiau yra saugiai ir kultūringai juos vežioti ir kad vežiojimas tikrai atitiktų tėvų ir jų vaikų poreikius: nereikėtų ilgai laukti pamokų ir po pamokų, galėtų lankyti papildomojo ugdymo užsiėmimus, nereikėtų toli eiti iki autobuso ir t. t. Mūsų savivaldybėje į/iš mokyklas mokiniai pavežami maršrutiniais autobusais, geltonaisiais autobusais ir traukiniais. Rajone yra 12 geltonųjų autobusų. Ignalinos gimnazija, vienintelė ugdymo įstaiga, neturinti transporto.

Mokinių pavėžėjimui yra sudaromos sutartys su UAB „Ignalinos autobusų parku“, UAB „Zarasų autobusai“, UAB „Marijampolės autobusų parku“, IĮ Visagino „Meteorit turas“ ir „Seknija“ bei AB „Lietuvos geležinkeliai“.

Statistinė analizė rodo, kad pavežamų iš namų į mokyklą vaikų dalis didėja nežymiai – nuo 31,5% 2008 m. iki 34,9% 2012 m. Panaši ir pavežamų iš mokyklos į namus vaikų dalis. Jei skaičiuotume ne dalį, o vaikus, tai 2008 m. iš namų į mokyklą buvo pavežami 772, o 2012 m. – 646 vaikai.

Vidutinio mokinių skaičiaus klasės komplekte rodiklis naudojamas mokymo kokybei ir švietimo veiksmingumui įvertinti, svarstant, kaip tinkamai panaudoti lėšas ir kartu sudaryti palankiausias sąlygas geresniems mokymosi rezultams pasiekti.

Mokinių skaičiaus vidurkis klasės komplekte pagal ugdymo programas ne visose rajono ugdymo įstaigose atitinka mokinio krepšelio lėšų apskaičiavimo ir paskirstymo metodikoje nustatytą mokinių skaičiaus klasėse vidurkį, pagal kurį yra apskaičiuojamas mokinio krepšelis. Mokinių skaičiaus vidurkis klasės komplekte mūsų mokyklose, lyginant su praėjusiais metais, nežymiai padidėjo ir pagal pradinio, ir pagal pagrindinio, ir pagal vidurinio ugdymo programas. Nors klases sukomplektuoti buvo stengiamasi vadovaujantis mokinio krepšelio metodika, tačiau visose mokyklose yra tuščių mokymosi vietų, daugiausia nedidelių klasių yra kaimo mokyklose. Dėl mažo mokinių skaičiaus dalis mokinių mokomi jungtinėse klasėse. Savivaldybė, siekdama išlaikyti mažas kaimo mokyklas, ne kartą kreipėsi į Lietuvos Respublikos Vyriausybę ir Seimą, į švietimo ir mokslo ministrą, siūlydama keisti teisės aktus, leidžiančius savivaldybės vidurinėse mokyklose komplektuoti po vieną 11 klasę esant mažesniai mokinių skaičiui bei skiriant joms didesnę mokinio krepšelio finansavimą ir mažinti mokinių skaičiaus vidurkį iki 10-12 mokinių kaimo mokyklose.

Rajono savivaldybės mokyklos gavo papildomai lėšų, dalyvaudamos įvairiuose šalies ir tarptautiniuose projektuose. Iš viso **2012 m.** Ignalinos rajono švietimo įstaigos parengė ir vykdė **114 projektų** (palyginimui 2006 m. – tik 59), jų finansavimui 2012 m. gauta **2 879 075,42 Lt**, iš jų 76736,00 Lt – savivaldybės ar pačių įstaigų lėšos, 2802339,42 Lt – projektų finansavimui gautos lėšos ne iš savivaldybės biudžeto: įvairių ES fondų, LR vyriausybės, Švietimo ir mokslo ministerijos, Švietimo mainų paramos fondo, Švietimo aprūpinimo centro, Ugdymo plėtotės centro, Pilietinių iniciatyvų centro, VŠĮ Paramos vaikams centro, IAE uždarymo fondo, Aplinkos ministerijos, Sveikatos ministerijos, Nacionalinės mokėjimų agentūros prie Žemės ūkio ministerijos LEADER, Lietuvos darbo federacijos ir kt. 2012 m. projektinėje veikloje dalyvavo visos rajono švietimo įstaigos, išskyrus Ignalinos muzikos mokyklą. Aktyviausiai projektinėje veikloje dalyvavo ir daugiausiai projektų vykdė Ignalinos Česlovo Kudabos pagrindinė mokykla (23) ir Ignalinos r. Vidiškių gimnazija (20).

Dalyvavimo švietimo procese rodikliai parodo, kuri savivaldybės gyventojų dalis ir pagal kokias programas mokosi bendrojo ugdymo ir neformaliojo švietimo mokyklose.

Rajono švietimo įstaigose ugdomų 0 – 6 m. vaikų dalis 2012 m. buvo 51%. Šiais metais buvo pakeista šio rodiklio skaičiavimo metodika – anksčiau buvo skaičiuojama dalis nuo rajone gyvenamąją vietą deklaravusių to amžiaus vaikų (būdavo apie 35%), 2012 m. – nuo rajone faktiškai gyvenančių vaikų. Kadangi faktiškai gyvenančių vaikų yra gerokai mažiau, negu gyvenamąją vietą deklaravusių, tai kitaip skaičiuojant ir rodiklio reikšmė gerokai skiriasi.

Mokinių pasiskirstymo pagal ugdymo programas kaita

Mokinių pasiskirstymas pagal programas (%)	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Mokyklose ugdomų mokinių sk. 09.01 d.	2940	2758	2611	2410	2267	2137
Iš jų ugdomi pagal:	100%	100%	100%	100%	100%	100%
- ikimokyklinio UP	9,4	9,2	9,6	9,8	11,1	12,8
- priešmokyklinio UP	4,0	4,5	4,6	4,4	4,9	4,0
- pradinio UP (1-4 kl.)	23,2	23,3	23,2	23,5	23,6	23,9
- pagrindinio UP (5-10 kl.)	48,0	46,8	44,8	44,8	44,5	43,0
- vidurinio UP (11-12 kl.) ir socialinių įgūdžių UP	15,4	16,2	17,8	17,5	15,9	16,4

Iš lentelės matyti, kad per 5 metus išaugo ikimokyklinio UP ugdytinių skaičius. Savivaldybė, siekdama tenkinti gyventojų švietimo poreikius, kai kuriose bendrojo ugdymo mokyklose įsteigė ikimokyklinukų arba mišrias ikimokyklinukų-priešmokyklinukų grupes. Pradinių skaičius beveik nekito, o besimokančiųjų pagrindinio UP – sumažėjo. Šiek tiek padidėjo vidurinio UP dalyvių.

Neformaliojo švietimo mokyklas lanko 27,4% mokinių, būrelius savo mokyklose – 51,9%. Iš viso neformaliajame ugdyme dalyvaujančių mokinių dalis – 60,2% (2008 m. buvo 71,2%). Bet jei sudėtume visus būrelių ir neformaliojo švietimo mokyklų sąrašuose esančius mokinių skaičius, gautas skaičius viršytų visų mokinių skaičių. Taip yra todėl, kad dažniausiai mokiniai lanko po kelis būrelius. Skaičiuojant šį rodiklį, mokinys, lankantis kelis būrelius ar neformaliojo švietimo mokyklas, skaičiuojamas vieną kartą. Analizuodami šiuos duomenis matome, kiek dėmesio yra skiriama mokinių užimtumui ir socializacijai. Kasmet dauguma mokinių renkasi meninės ir sportinės krypties būrelius. Dėl nedidelės pasiūlos/ paklausos nedaug mokinių dalyvauja techninės kūrybos, gamtosauginio ir ekologinio ugdymo būreliuose. Bendrojo ugdymo mokyklų vadovų pateiktos informacijos apie pavežamų mokinių dalyvavimą neformaliojo švietimo veikloje analizė parodė, kad dėl įvairių priežasčių (autobuso grafiko, gyvenamosios vietos ar nenoro) būrelių nelanko apie 40 % vaikų. Mūsų išvados būtų tokios:

- mokinių dalyvavimas neformaliajame švietime nėra pakankamas, nors programų pasiūla gana įvairi;
- kadangi NVŠ mokyklos yra Ignalinoje, tai ugdymas jose yra prieinamesnis miesto vaikams;
- nepakankamas finansavimas.

Praleistų pamokų rodiklis atskleidžia, kiek laiko vienas mokinys vidutiniškai per metus nebūna mokykloje, jis rodo mokinių, jų tėvų ir mokyklos požiūrį į mokymąsi. Per 2011-2012 m. m. vienas rajono mokinys vidutiniškai praleido 67,5 pamokas, iš jų – 15,6 be pateisinamos priežasties, tai sudaro 23 % visų pamokų. Praleistų pateisintų pamokų skaičius, tenkantis vienam mokiniui ir dalis yra 51,9 pamokos ir 76,9 %. Mokyklos, analizuodamos savo situaciją, gali remtis šiais duomenimis ir apskaičiuoti, kiek vidutiniškai vienas jų mokinys per metus praleidžia pamokų dėl ligos/kitų priežasčių daugiau negu vidutiniškai savivaldybėje. Didelis praleistų pamokų skaičius turėtų skatinti mokyklų vadovus ieškoti šio reiškinio priežasčių.

Jau trečius mokslo metus iš eilės apskaitomi ne tik nesimokantys vaikai (iki 18 m.), bet ir mokyklos nelankantys mokiniai. Šiai apkaitai tvarkyti naudojama **NEMIS** (Nesimokančių vaikų ir mokyklos nelankančių mokinių) informacinė sistema, į kurią rajono bendrojo ugdymo mokyklose įvedami duomenys apie mokyklos nelankančius mokinius, o Švietimo, kultūros ir sporto skyriuje – apie nesimokančius vaikus. 2012 m. gruodžio mėn. NEMIS sistemoje kaip nesimokantys buvo registruoti 40 vaikų iki 18 metų; iš jų turimais duomenimis 1 mokėsi, 35 gyveno užsienyje ir tik 4 (jau turintys 16 m.) faktiškai gyveno deklaruotu adresu ir nesimokė dėl to, kad jiems neprivalomas mokslas. Taigi nebuvo nei vieno rajone faktiškai gyvenančio ir nesimokančio vaiko iki 16 m., nors NEMIS sistemoje jų buvo net 40.

Mokinių užsienio kalbų pasirinkimo tendencijos išlieka tos pačios jau eilę metų – anglų k. pasirinkimas kasmet žymiai padidėja (nuo 48,6% 2006 m. iki 82,5% 2012 m.), rusų k. – nežymiai didėja (nuo 43,0% 2006 m. iki 49,4% 2012 m.), vokiečių k. – mažėja (nuo 44,0% 2006 m. iki 12,9% 2012 m.).

Kurso kartojimo rodiklis atskleidžia, kiek mokinių neįveikia nustatytų mokymosi standartų. Mūsų rajone kartojančių kursą mokinių dalis svyruoja tarp 0,3 ir 1,1%, 2012 m. jų buvo 0,5%; t. y., 9 mokiniai rajone liko kartoti kurso antrus metus. Kursas kartojamas dėl įvairių priežasčių: kai kurie mokiniai stokoja mokymosi motyvacijos, dalies mokinių gebėjimai neatitinka siūlomų programų, nepakankama pedagoginė, specialioji pedagoginė pagalba ir kt.

Švietimo rezultatų, poveikio ir pasekmių rodikliai parodo rezultatus ir pasekmes, pasiektus baigus tam tikrą švietimo lygmenį. Pagrindinio ir vidurinio išsilavinimo įgijimo mastai parodo, koks skaičius ir kokia dalis mokinių sėkmingai baigia tam tikro lygmens programą ir gauna išsilavinimą patvirtinančią dokumentą. Šis rodiklis leidžia įvertinti švietimo efektyvumą ir mokslo prieinamumą. Panagrinėję kelerių paskutiniųjų metų savivaldybės mokyklų duomenis, matome, kad įgijusių pagrindinį išsilavinimą ir tęsiančių mokslą mokinių dalis išaugo iki 100 procentų.

Įgijusių pagrindinį išsilavinimą ir tais pačiais metais tęsiančiųjų mokslą dalis (%)

	2010	2011	2012
Įgijusių pagrindinį išsilavinimą mokinių skaičius*	207	187	182
Iš jų tais pačiais metais tęsiančiųjų mokslą skaičius	202	179	182
Iš jų tais pačiais metais tęsiančiųjų mokslą dalis	97,6 %	95,7 %	100%

Abiturientų brandos egzaminų rezultatai rodo, kiek mokymosi pasiekimai atitinka išsilavinimo standartus ir informuoja apie jų išsilavinimo kokybę. O mūsų abiturientų pasirinkimai po mokyklos baigimo kasmet turi panašias tendencijas: stojančiųjų į aukštąsias universitetines mokyklas dalis mažėja (nuo 50,0% 2008 m. iki 31,7% 2012 m.), į aukštąsias neuniversitetines – didėja (nuo 25,7% 2008 m. iki 34,7% 2012 m.), stojančiųjų į kitas mokymo įstaigas – taip pat didėja (nuo 10,9% 2008 m. iki 16,8% 2012 m.). Šios tendencijos yra tokios pat kaip ir visoje Lietuvoje. Šie duomenys rodo jaunų žmonių tolesnių studijų planus. Deja, dėl įvairiausių priežasčių yra ir tokių, kurie priversti išvykti iš Lietuvos, registruotis darbo biržoje ar užsiimti kita veikla.

Stebėsenos proceso metu surinktais duomenimis Švietimo, kultūros ir sporto skyriaus specialistai remiasi rengdami ataskaitas, savivaldybės tarybos sprendimų ir administracijos direktoriaus įsakymų projektus, teikdami informaciją suinteresuotoms institucijoms ir visuomenei. Todėl, mūsų nuomone, švietimo stebėseną yra svarbus švietimo kokybės užtikrinimo įrankis.

Kitas švietimo kokybės užtikrinimo būdas yra mokyklų veiklos priežiūra, kurią taip pat vykdo Švietimo, kultūros ir sporto skyriaus specialistai. Pasirenkamos priežiūros formos dažniausiai yra planiniai arba neplaniniai (pagal atsiradusį poreikį) teminiai patikrinimai ir mokyklų konsultavimas. Išorinis vertinimas mūsų savivaldybėje vykdytas tik Dūkšto vidurinėje mokykloje 2010 m. Šio vertinimo medžiaga buvo aptarta mokyklų direktorių pasitarime. Vertinimo išvadamis remdamasi pati mokykla tobulina savo veiklą, o kitos mokyklos turi galimybę palyginti savo darbo rezultatus. Deja, pasikviesti išorinius vertintojus į kitas ugdymo įstaigas neturime galimybių dėl lėšų trūkumo.

Ignalinos rajono savivaldybės administracija, siekdama gerinti švietimo kokybę ir labiau motyvuoti mokinius, tęsė Studentų rėmimo programą, kurios pagrindinis tikslas – paremti rajonui ypač reikalingų, trūkstamų specialybių studentų studijas.

Švietimo, kultūros ir sporto skyriaus specialistai inicijavo savivaldybės mokyklų dalyvavimą ES struktūrinių fondų ir nacionalinio biudžeto projektuose. Mokyklos, gavusios finansavimą, užtikrino savo ugdytiniams saugesnę mokymosi aplinką ir geresnes švietimo sąlygas, šiandien jos naudoja atnaujintomis šiuolaikinėmis technologijomis, siekdamos vis aukštesnės ugdymo kokybės.

Siekiant geresnės švietimo kokybės savivaldybėje taip pat buvo sudaromos sąlygos mokytojų ir mokyklų vadovų profesiniam tobulėjimui.

Kaip svarbų švietimo kokybės užtikrinimo būdą vertiname mokyklų bendradarbiavimą su partneriais iš užsienio ir Lietuvos mokyklų, taip pat ryšius su mokinių tėvais, socialiniais partneriais, taip pat pačios mokyklos personalo kolegialumą, iniciatyvumą ir bendrų tikslų siekimą.

Išvados:

1. Ugdymosi poreikių tenkinimo būklę ir vienodą švietimo prieinamumą atspindi rajono savivaldybės demografiniai pokyčiai, tvarkytas ir optimizuotas rajono savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų tinklas, sudarytos sąlygos neformaliajam vaikų švietimui, vaikų ikimokykliniam ugdymui, suaugusiųjų mokymui ir mokiniams, turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių, yra reikiamas kvalifikuotų mokytojų skaičius. Tačiau didesnė pusė mokyklos vadovų yra jauni ir mažai vadybinės patirties turintys vadovai.

2. Visų pakopų mokyklų tinklas atitinka ugdymosi poreikius, paklausą, tačiau ne visai realias valstybės ir rajono savivaldybės finansines galimybes.

3. Mokinių skaičius savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklose kasmet sparčiai mažėja ir mokinių skaičiaus prognozės artimiausiems penkeriems metams yra pesimistinės.

4. Nepilnos klasės, vieno mokinio išlaikymas ir kiti duomenys rodo, kad klasės yra mažos. Daugumai mokyklų trūksta mokinio krepšelio lėšų, yra jungtinių klasių ne tik pradinio, bet ir pagrindinio ugdymo pakopoje.

5. Visi mokiniai, gyvenantys kaime toliau kaip 3 km nuo mokyklos, pavežami į bendrojo ugdymo mokyklą ir iš jos.

6. Rajono savivaldybės švietimo kokybę bendrojo ugdymo ir neformaliojo vaikų švietimo mokyklose iš dalies įvertinti leidžia: mokymosi pasiekimai ir pažanga (įsigijusieji pagrindinį ir vidurinį išsilavinimą, išlaikyti brandos egzaminai, kursą kartojančių mokinių skaičius), mokymosi sėkmingumas.

Siūlome šiose veiklose siekti aukštesnio lygmens ir kokybės:

1. Gerinti vadybos ir ugdymo kokybės kūrimo procesą mokyklose, skatinant mokyklų vadovus tobulinti vadybinę kompetenciją, įtraukiant į problemų analizavimą bei siūlymų pateikimą mokyklos bendruomenės narius, suvokiančius tokios veiklos prasmingumą ir atsakomybę.

2. Kadangi surinkti duomenys ir esamos tendencijos rodo, kad gyventojų ir mokinių skaičiaus prognozės artimiausiems penkeriems metams yra pesimistinės ir todėl kai kurios mokyklos taps problemiškomis, siūlome mokykloms susirinkti informaciją apie esamą kiekvienos amžiaus grupės mokinių skaičių ir perspektyvas, atlikti lyginamąją analizę, numatyti ar patikslinti konkrečios mokyklos viziją bei informuoti mokyklos bendruomenę.

3. Pedagoginio personalo amžiaus kaitos tendencijos rodo, kad mūsų mokyklose yra procentiškai nemažai pretendentų palikti mokyklas dėl amžiaus artimiausiais metais. Siūlome mokyklų vadovams apsvarstyti savo mokyklos situaciją, numatyti mokytojų rotacijos galimybes ir kadru paieška užsiimti iš anksto.

4. Užtikrinti ugdymo, mokymosi ir pasiekimų kokybę, tobulinant pamokos vadybą, jos planavimą, derinant jos uždavinį su mokymosi turiniu, efektyvinant pamokos laiko panaudojimą, pritaikant inovatyvius ugdymo metodus ir kt.

5. Aktyvinti savivaldybės mokyklų partnerystę ir vadovų lyderystę, kad mokyklų konkuravimas pavirstų bendradarbiavimu, skatinti mokytojų darbo sėkmių perėmimą, sklaidą ir tarpusavio pagalbą.